

Quick scan “Beheersing kosten Wmo-voorzieningen”

Onderzoeksopzet

Datum: 25 januari 2024

Onderzoekers van de rekenkamer Heerenveen: Greet Seinen en Roland Bakker

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In de gesprekken die de rekenkamer met de raad voert over mogelijke onderwerpen voor onderzoek heeft de raad aandacht gevraagd voor een onderzoek naar de beheersing van de kosten voor Wmo-voorzieningen.

Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) zijn gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van kwetsbare inwoners. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om ondersteuning thuis, zoals huishoudelijke hulp of woningaanpassingen. Het doel van deze ondersteuning is dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij¹.

Eén van de grootste uitdagingen die de komende jaren - in toenemende mate - op ons afkomt is de organisatie en het betaalbaar houden van de zorg. Het aantal mensen dat zorg nodig heeft neemt toe, terwijl het aantal mensen dat zorg verleent afneemt. Ondertussen stijgen de zorgkosten. De verwachte stijging van de kosten voor WMO-voorzieningen bij de gemeente Heerenveen loopt op van € 900.000,- in 2023 tot € 2.250.000,- in 2026². Met het vaststellen van de begroting 2024 zijn er voor de jaren 2024 en 2025 extra middelen voor de WMO aangewend (€ 600.000 en € 1.655.000). Daar komt bij dat in de jaren 2026 en verder sprake is van een groot structureel tekort door de gewijzigde financiering van de algemene uitkering van het rijk. Met de vaststelling van het Meerjarenplan 2-2023 is besloten tot het inzetten op kostenbeheersing binnen de Wmo, zodat de uitgaven vanaf 2026 niet hoger zijn dan het meerjarenbudget Wmo in de begroting 2023³. Hiermee wordt gepoogd structureel extra financiële ruimte te creëren.

Het beheersen van de kosten enerzijds en kwetsbare inwoners voorzien van optimale dienstverlening anderzijds, kan spanning geven. Hierdoor rijst de vraag in hoeverre de gemeente Heerenveen op adequate wijze in staat is de kosten die met de voorzieningen voor de Wmo gemoeid zijn te beheersen. Maakt de gemeente hierbij gebruik van informatiesystemen en data-analyse en hoe is de informatievoorziening aan de raad hierover vormgegeven?

1.2 Doel van het onderzoek

Met het onderzoek geeft de rekenkamer een oordeel over:

- in hoeverre de gemeente inzicht heeft in de toekomstige ontwikkeling van het gebruik en de kosten van Wmo-voorzieningen;
- in hoeverre de gemeente voor de beheersing van de kosten op adequate wijze gebruik maakt van informatiesystemen en data-analyse;

¹ Rijksoverheid. Wet maatschappelijke ondersteuning. Verkregen op 20 september 2021 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis/wmo-2015>.

² Begroting 2024 gemeente Heerenveen, p 29

³ Meerjarenplan (MJP) 2-2023

- wat de kwaliteit van de informatievoorziening aan de raad is.

2. Onderzoeksvragen

2.1 Centrale onderzoeksvraag

De **centrale onderzoeksvraag** luidt als volgt:

In hoeverre beheerst de gemeente de kosten van Wmo-voorzieningen op adequate wijze en wat is de kwaliteit van de informatievoorziening hierover aan de raad?

De centrale vraag is uitgewerkt in de volgende deelvragen:

1. In hoeverre heeft de gemeente inzicht in het huidige en toekomstige gebruik en de kosten van Wmo-voorzieningen?
2. Hoe hebben het gebruik en kosten van Wmo-voorzieningen zich ontwikkeld en wat zijn verklaringen hiervoor?
3. In hoeverre is er sprake geweest van ombuiging van beleid?
4. Welke maatregelen heeft de gemeente getroffen om de kosten te beheersen en leiden deze tot de beoogde effecten?
5. In hoeverre benut de gemeente informatiesystemen en data-analyses optimaal rondom de stijging van de kosten van WMO-uitgaven?
6. Hoe koppelt de gemeente de informatievoorziening terug naar de raad?

3. Scope (jaren 2020-2024)

Het onderzoek richt zich op de periode 2020-2024, zodat over een tijdsbestek van 5 jaren zicht wordt verkregen in de ontwikkelingen van de kosten en genomen beheersmaatregelen. In de gesprekken zal ook aandacht zijn voor een doorkijk naar 2026, dit gelet op de vanaf dan verwachte financiële begrotingstekort.

Aanvullend op lopend onderzoek

De organisatie laat momenteel een onderzoek uitvoeren door KWIZ naar de te verwachten kosten voor de Wmo voor de komende jaren. Dit onderzoek richt zich op de toegang tot de Wmo, het in kaart brengen van de kosten bij ongewijzigd beleid en effecten van overwogen beleidskeuzes. Daarmee kijkt dit onderzoek meer vooruit. De Rekenkamer kijkt met het nu voorliggende onderzoeksplan juist met name terug met specifieke aandacht op de kwaliteit van de beheersing van de (globale) kosten en de kwaliteit van de informatieverstrekking aan de raad.

4. Werkwijze bij uitvoering van het onderzoek

In het kader van het onderzoek doet de rekenkamer deskresearch, voert de rekenkamer een documentenonderzoek uit en zullen interviews worden gehouden met ambtelijke functionarissen die zowel beleidsmatig als financieel met de Wmo te maken hebben. Verder wordt een interview afgenomen met de verantwoordelijk portefeuillehouder. Ook zal met

een afvaardiging van de raad gesproken worden gelet op de beantwoording van deelvraag 6. Er zal een beperkte benchmark uitgevoerd worden om het gebruik van Wmo-voorzieningen te kunnen vergelijken. Dit zal gedaan worden op basis van beschikbare openbare bronnen zoals CBS-gegevens en gemeentelijke raadsinformatiesystemen.

5. Tijdpad

	dec- jan 2023	feb	mrt	apr	mei	jun
Vorbereiding/onderzoeksopzet	x					
Plan van aanpak commissie		x				
Startbijeenkomst		x				
Deskresearch		x	x			
Documentenanalyse			x	x		
(beperkte) Benchmark met vergelijkbare gemeenten			x			
Interviews				x		
Concept t.b.v. ambtelijk hoor en wederhoor					x	
Eindrapport t.b.v. bestuurlijk hoor en wederhoor						x